

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МУЗИКА ЗА III КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по **музика** за трети клас на началния етап от основната образователна степен описва задължителното обучение.

Учебното съдържание е насочено към по-нататъшно надграждане на базисните знания и компетентности, които са натрупани в процеса на обучение в първи и втори клас. Те са свързани с различните аспекти на музикалното изкуство и с изграждането на музикалноизпълнителски, музикалноаналитични, познавателни, социални и други компетентности у ученика.

Спецификата на музикалнообразователния процес в трети клас предполага акцент върху дейностите, в процеса на които се овладяват необходимите знания, умения и отношения. Разбирането на базисните знания за музиката, осмислянето и правилната употреба на основните понятия се осъществява в процеса на дейности като изпълнение на музика, възприемане на музика, импровизация на ритъм, без да се натоварват учениците с излишни теоретични дефиниции.

Основните учебни теми в трети клас и свързаните с тях знания, умения и отношения са субектно ориентирани – акцентът е поставен върху активната позиция на ученика в процеса на обучение. Учебното съдържание предполага максимално приложение на извънучилищния опит на учениците в посока от познато към непознато, от най-достъпното в практически план към по-абстрактното.

В учебното съдържание се открояват някои по-съществени нови моменти, свързани с понятията: петолиние, нотен ключ, ноти, тонови имена, паузи, размер, такт, тактова черта и други, които поставят основите на нотната грамотност на учениците.

Музикалнообразователният процес в трети клас:

- осигурява условия за разширяване на усвоените знания от първи клас и втори клас и постепенно надграждане на нови;
- създава предпоставки учениците да изпитват радост от общуването с музика, провокира тяхната артистичност и въображение;
- създава условия за изява на толерантно избирателно отношение към явления от различни типове и видове музика и от различни музикални култури, и способност за мотивиране на личните музикални предпочитания;

- изгражда умения в областта на основните видове музикални дейности - изпълнение, слушане и импровизация;
- дава основни знания и умения във връзка със същността на музиката и социалната ѝ роля;
- създава условия за разгръщане на личностните музикални заложби и интереси.

Образователният процес по музика изисква и реализиране на извънурочни дейности, каквито са тържествата във връзка с отбелязване на национални и календарни празници (коледни, новогодишни, великденски), патронен празник на училището, тържество за завършване на учебната година.

Познавателните и развиващите дейности се съчетават органично с емоционалното отношение към музиката и разкриват широки възможности за интеграция с други изкуства и извънхудожествени сфери.

Учебното съдържание е конкретизирано в 11 теми, които предполагат надграждане на базисните знания и компетентости за основните дейности в обществената музикална практика: изпълнение на музика, възприемане на музика и музикално творчество, елементи на музикалната изразност – мелодия, ритъм, метрум, темпо, динамика, тембър, красотата и разнообразието на българската фолклорна музика и обредност, както и връзката между музиката и съвременните технологии.

В музикалнообразователния процес по музика в трети клас се създават условия за по-ефективно развитие на музикалните способности, като съществен фактор за емоционално общуване с музиката и успешно реализиране на музикалните дейности. Създават се умения за работа в екип, съобразяване с мнението на другите и мотивация за активно участие в педагогическото взаимодействие учител-ученик.

В процеса на дейностите, изнесени в извънучилищна обучаваща среда се натрупват музикални впечатления и богат социален опит относно многообразното функциониране на музиката в живота на хората, за възможностите на съвременната озвучителна техника, като фактор за качеството на концертните изяви, както и конкретни слухови представи относно звуковата специфика на градската среда, които обогатяват слуховия опит на учениците.

Изброените теми са примерни и конкретизацията на тяхната формулировка, обем и брой на методически единици за нови знания е подчинена на изискванията на конкретните условия.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАС

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
<i>Музикална практика: музициране, възприемане на музика</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Пее най-малко четири песни по избор от училищния репертоар - авторски и народни. • Пее песни по избор от извънучилищния репертоар. • Възпроизвежда ритмичен съпровод по графичен модел и по нотен запис. • Импровизира съпровод върху песни и инструментална музика по свой избор. • Разпознава три характерни откъса от музикални творби от репертоара за слушане, сред които най-малко два инструментални.
<i>Елементи на музикалната изразност</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Определя със свои думи музикалноизразните средства: мелодия, характер, темпо, динамика. • Разпознава по тембър и външен вид музикалните инструменти: кларинет, орган, акордеон. • Знае принципа на звукоизвличане при духовите инструменти. • Разграничава звучността на женски и смесен хор. • Определя еднаквост, различие и подобие в песни от училищния репертоар. • Определя метрума на музика в размери 2/4, 3/4, 5/8 и 7/8 в песни и инструментални произведения от училищния репертоар, и размери 2/4, 3/4, и 4/4 в леки нотни примери. • Познава основни елементи на нотописа: петолиние, сол ключ, ноти и съответстващите им тонови имена, нотни стойности и паузи до осмина. • Проследява по слух и с опора върху елементарен нотен текст посоката на мелодията (възходяща, низходяща, повтарящи се тонове) и вида на мелодичното движение (постепенно движение и скок в мелодията).
<i>Музика и игра</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Играе право хоро и ръченица. • Импровизира танцови движения върху характерна музика от различни стилове по свой избор.
<i>Музика и общество</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава основни музикални жанрове: марш, валс, право хоро, пайдушко хоро, ръченица в позната и непозната инструментална музика и песни на основата на типични жанрови белези – метрум, характер, темпо.

	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява най-малко четири имена на български и чужди музиканти - композитори и изпълнители, свързани с изучавания материал. • Дава примери за функционирането на авторска и народна музика в ежедневието и в празниците. • Коментира музиката, смисъла и символиката във фолклорни обреди и участието на деца в тях. • Коментира фолклорна музика и обреди на различни етноси в България.
--	--

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Пеене на песни	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява четири песни от училищния репертоар - авторски и народни. • Изпълнява по избор песни от извънучилищния репертоар. • Възпроизвежда мелодията и метроритъма според индивидуалните си възможности. • Пресъздава характера на песента при изпълнение. • Синхронизира изпълнението си със съпровода и общата звучност. • Следва указанията и жестовете на учителя. • Мотивира избора си на предпочитана песен. • Проявява емоционално отношение и артистичност при изпълнение на песни. 	
Ритмичен съпровод	<ul style="list-style-type: none"> • Съпровожда песни и подходящи инструментални откъси от училищния и/или извънучилищния репертоар, като се ръководи се от метрума и темпото при изпълнение на съпровода. • Изпълнява съпровод по графичен запис на метрум и ритъм. • Подбира подходящи средства за съпровод съобразно характера на музиката. • Съпровожда по нотен запис подходящи песни в размери 2/4, 3/4 и 4/4. • Импровизира ритмичен съпровод върху песен или инструментален откъс по избор. 	

	<ul style="list-style-type: none"> Участва в съчиняването на тематични звукови картини. 	
Слушане на музика	<ul style="list-style-type: none"> Слуша музика с определени задачи относно характер, музикалноизразни средства и други. Проследява мелодия, характер, темпо и динамика в подходящи инструментални творби и ги използва като слухова опора при разпознаване. Разпознава песен по характерен ритъм. Разпознава най-малко два инструментални откъса от репертоара за слушане 	
Елементи на музикалната изразност	<ul style="list-style-type: none"> Определя със свои думи темпо, динамика и характер на музиката в подходящи примери. Подбира подходящи определения за звучността на изучаваните инструменти. Пресъздава характера на изпълняваните песни. Разпознава инструментална творба по характер, темпо, динамика и тембър. 	
Вокална и инструментална музика	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава по външен вид и тембър музикалните инструменти: кларинет, орган, акордеон. Познава принципа и различни начини на звукоизвличане при духовите инструменти. Разграничава по тембър духовите инструменти от останалите. Разграничава народните инструменти от останалите. Разпознава звучността на женски хор и смесен хор. 	<ul style="list-style-type: none"> кларинет орган акордеон духови инструменти женски хор смесен хор
Еднаквост, различие, подобие	<ul style="list-style-type: none"> Определя еднаквост, различие и подобие в песни от училищния репертоар по слух и с помощта на графични средства. 	
Метрум и размер	<ul style="list-style-type: none"> Разграничава и отчита равномерна и неравномерна пулсация „на две” и „на три”. Отразява метрума двигателно и го свързва с графичен модел. Разпознава метрума на музика в размери 2/4, 3/4, 4/4, 5/8 и 7/8. 	<ul style="list-style-type: none"> такт тактова черта размер

	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава в нотен запис такт, тактова черта и размер. • Анализира разположението на изучаваните нотни стойности и паузи в размери 2/4, 3/4, и 4/4. 	
Елементи на нотописа	<ul style="list-style-type: none"> • Познава графичния белег на цяла, половина, половина с точка, четвъртина и осмина нота и съответстващите им паузи. • Свързва изучаваните нотни стойности със съответните тонови трайности. • Изпълнява подражателно ритмични последования от изучаваните нотни стойности. • Познава петолиние, ключ „сол”, разположението на нотите върху петолинieto и съответстващите им тонови имена. • Знае предназначението на обозначенията „знак за повторение” и „първи и втори път”. 	<ul style="list-style-type: none"> • нота • пауза • петолиние • тонови имена • ключ „сол” • знак за повторение • първи и втори път
Посока на движение на мелодията	<ul style="list-style-type: none"> • Свързва изучаваните видове мелодическо движение с графичен модел и елементарен нотен запис. 	
Музика и движение	<ul style="list-style-type: none"> • Танцува право хоро и ръченица върху музика от училищния и извънучилищния репертоар. • Съчинява тематични танци по характерна музика. • Импровизира разнообразни движения върху музика по избор. 	
Музикални жанрове	<ul style="list-style-type: none"> • Свързва метричната пулсация и характера на музиката с изучаваните жанрове. • Разпознава изучаваните жанрове, в изпълнение на различни инструментални формации. • Дава примери за присъствието на изучаваните жанрове в ежедневието и празника на хората. 	
Авторска и народна музика	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава народната и авторската музика в училищния репертоар. • Назовава четири имена на български и чужди музиканти – композитори и изпълнители, свързани с изучавания материал. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира присъствието на авторска и народна музика в празника и ежедневието. • Познава символиката и съдържанието на коледуването, сурвакането, кукерските игри и лазаруването. • Свързва наричания и народни песни с народни обреди и обичаи. • Коментира фолклорна музика и обреди на различни етноси в България. 	
Музиката днес	<ul style="list-style-type: none"> • Познава съвременни музикални инструменти: електрическа китара, кийборд • Коментира присъствието на разнообразна музика в програмите на радиото и телевизията. 	<ul style="list-style-type: none"> • електрическа китара • кийборд

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в III клас - 48 часа

Препоръчително разпределение на часовете:

За нови знания	24 часа	50 %
За затвърдяване на новите знания и за обобщение		47 %
За наблюдение в извънучилищна обучаваща среда	4-5 часа	2 %
За контрол и оценка (входно, междинно и изходно ниво)	2-3 часа	1 %

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на индивидуалните постижения на учениците по музика в трети клас се осъществява предимно устно и стимулира музикалната им изява, свързана с пеене и с възприемане на музиката.

Чрез писмена проверка на знанията и уменията на учениците се диагностицира входното ниво в началото на учебната година и изходното ниво в края на учебната година. Резултатите на учениците, установени чрез писмени форми на оценяване, се съхраняват в портфолиото на ученика. Критериите за оценяване на писмените работи се обсъждат предварително с класа и се прилагат и за самооценяване на ученика. В тях не се включва възпроизвеждане на определения и на теоретични знания.

Поставените оценки са с качествен показател, който може да бъде изразен с разнообразни символи.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Интегративните връзки между музиката и останалите учебните предмети се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия. Интеграцията с останалите изкуства и с другите културно-образователни области съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното им развитие.

Спецификата на музикалнообразователния процес създава условия за придобиване на ключовите компетентности:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none">✓ описване на звукови картини, начални умения за изводи и обобщения;✓ изказване на мнение при възприемане на музиката;✓ търсене на понятия за определяне характера на музикалното произведение;✓ четене и обсъждане на текстове на песни.
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none">✓ възпроизвеждане на песни по избор на чужд език.

<p><i>Математическа компетентност и основни компетентности в природните науки и на технологиите</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ участие в дидактически игри за затвърдяване на по-важните елементи на музикалната изразност – мелодия, ритъм, метрум, темпо; ✓ изпълнение на музикални произведенията, посветени на различни природни обекти и явления.
<p><i>Дигитална компетентност</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ използване на компютърните технологии за търсене и съхраняване на звукова информация; ✓ познаване на съвременни музикални инструменти; ✓ използване на компютърните технологии за търсене и съхраняване на звукова информация, познаване на съвременни музикални инструменти.
<p><i>Умения за учене</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ следване на указания за музикално-изпълнителска дейност; ✓ планиране на собствената дейност в групово музициране; ✓ сравняване на различни музикални произведения, обобщаване, групиране по определен признак, работа с модели; ✓ самостоятелно събиране и използване на информация по време на дейности в изнесена обучаваща среда – наблюдение на природна звукова среда; ✓ посещение на концерти в рамките на местни музикални форуми (фестивали, конкурси, събори и други), ✓ запознаване с предварителната техническа подготовка за озвучаване на музикални изпълнителски изяви.
<p><i>Социални и граждански компетентности</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ обсъждане на различни музикални произведения, стимулиращи учениците към патриотизъм, като например песента „Родна реч“, муз. Добри Христов, текст Ран Босилек ✓ слушане на музика на различните етноси и народи – търпимост, умения за работа в екип и други.
<p><i>Инициативност и предприемчивост</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ активно участие с музикални изяви в различни тематични дейности – благотворителни кампании; ✓ участие в поздравителни концерти (в детски градини, домове за възрастни хора и други); ✓ изготвяне на проекти за училищни тържества, сценични музикалнотворчески изяви и други.
<p><i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на емоционалното преживяване при общуването с българския музикален и танцов фолклор; ✓ подбиране на музика за отбелязването на български празници, свързани с обредния календар.

<i>творчество</i>	
<i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</i>	✓ коментиране на подходящи музикални произведения, изразяващи значението на адекватното поведение на човека в природата, на улицата, у дома и на обществени места за опазване на човешкото здраве, за опазване на природата, оценява значението на природосъобразния начин на живот.

Постигането на образователните цели по предмета може да се осъществи и чрез дейности в извънучилищна обучаваща среда:

а) наблюдение в изнесена музикалнотворческа среда:

- посещение на концерти в рамките на местни музикални форуми (фестивали, конкурси, събори и други);
- запознаване с предварителната техническа подготовка за озвучаване на музикални изпълнителски изяви;

б) наблюдение на жива звукова среда: ориентация в спецификата на градска звукова среда.

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки